

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 27 Януари 2011 23:43

Правото на всеки български гражданин на достъп до обществена информация е едно от най-важните постижения на демокрацията в България. Това право не само спомага за израстване на гражданското общество, но и отстояването му гарантира прозрачност в държавното управление.

Законът за достъп до обществена информация (ЗДОИ) е приет през 2000 г. В него е правото на достъп е широко застъпено (чл. 4, ал. 1):

„Всеки гражданин на Република България има право на достъп до обществена информация при условията и по реда, определени в този закон, освен ако в друг закон е предвиден специален ред за търсене, получаване и разпространяване на такава информация.

В Република България чужденците и лицата без гражданство се ползват с правото по ал. 1.”

.

Основните принципи при осъществяване правото на достъп до обществена информация са:

1. откритост, достоверност и пълнота на информацията;
2. осигуряване на еднакви условия за достъп до обществена информация;
3. осигуряване на законност при търсенето и получаването на обществена информация;
4. защита на правото на информация;
5. защита на личната информация;
6. гарантиране на сигурността на обществото и държавата.

За 10 години от влизането на закона в сила той започна да променя наследени характеристики в менталитета на държавните институции от епохата на комунизма, свикнали да са „над закона“, както и на държавната администрация, привикнала на максимата, че няма нищо по-силно от безконтролната бюрокрация.

Като най-активни ползватели на ЗДОИ в практиката са се утвърдили гражданите, журналистите, различни граждански и неправителствени организации.

Лидер в сферата на достъпа до обществена информация е учредената през 1996 г. неправителствена фондация „Програма достъп до информация“ (<http://www.aip-bg.org>) с изпълнителен директор д-р Гергана Жулева.

Целите на "Програма достъп до информация" (ПДИ) са:

- да подпомага упражняването на правото на информация
- да насърчава търсенето на информация чрез гражданско образование в областта на свободата на информация
- да работи за прозрачност на институциите на централната и местната власт.

ПДИ е изградила мрежа от координатори в цялата страна и води активна дейност, както за популяризирането на правото на информация, така и за подобряването на българското законодателство в тази насока. ПДИ разполага и с компетентен правен екип с ръководител Александър Кашъмов, като за изминалия период фондацията е

извършила консултации по над 4000 случая и е водила над 150 дела по ЗДОИ.

ПДИ е осъществила над 600 обучения по проблеми, свързани с достъпа до информация на над 7000 държавни служители, журналисти, представители на неправителствени организации, студенти. Изданията на фондацията са над 50, сред които са годишните доклади за състоянието на достъпа до информация в България, а също така и сборниците със съдебната практика в тази сфера.

„Програма достъп до информация” е основател и член на Международната мрежа за застъпници за свобода на информацията и инициатор за утвърждаването на 28 септември в международен ден на правото да знам.

От 2003 г. ПДИ инициира и организира годишни церемонии за Международния ден на правото да знам, на които се отличават най-активните ползватели на закона, а също така се връчват и негативни награди на институции, които не са спазили закона.

ПДИ е носител на наградата „Темпълтън” (2005) за принос в изграждането и поддържането на принципите на демокрацията и пазарната икономика.

През 2010 г. фондацията стана първата неправителствена организация, наградена от Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия за проявена активност и съдействие при отварянето архивите на комунистическите тайни служби.

В рубриката „Достъп до информация” ще предлагаме актуални текстове за проблемите в тази сфера в България, различни инициативи на ПДИ и конкретни случаи и съдебни казуси.